

Management Training Model for Dealing with Soft Threats "Emphasizing the Competencies and Abilities of Learners"

Khodayar Ebrahimi (Ph.D.)¹

Abstract

One of the best ways to deal with soft threats is to raise awareness and insight among people, target groups and especially managers, stakeholders and socio-cultural planners through education. The present article, with the aim of managing soft threats in the field of education, has been compiled using the views of experts and based on the guidelines of the Supreme Leader. The research method was a combination of qualitative part with analysis of the content of leadership discourse and quantitative part with description of the collected data. Its data collection tool has been purposefully implemented by conducting a questionnaire in the statistical community among 50 cultural, social and security experts. In this study, three components include: general objectives of the educational model (with 5 indicators), learners' competencies (with 7 indicators) and learners' abilities (with 7 corresponding indicators in three areas of knowledge, motivation and skills), from the perspective of experts. As a result, it is confirmed by Cronbach's alpha coefficient of 0.76. The abilities and capabilities of learners as the output of the training model for dealing with soft threats should be desirable for the great leader of the Islamic Revolution; It means "people with sufficient knowledge of soft threat and its tools and methods, capable of managing the cultural scene, benefiting of Ammar's insight (the first Muslim to build a mosque), having patience like Malik al-Ashtar (one of the loyal companions of imam Ali (a.s)) and hoping for a victorious future."

Keywords: *Educational Model, Supreme Leader, Soft Threats, Competence and Ability of Learners.*

1. Assistant Professor of Imam Hossein University of Officers and Guards Training, khebrahimi@chmail.ir

الگوی آموزشی مدیریت صحنه در مقابله با تهدیدات نرم «با تأکید بر شایستگی‌ها و قابلیت فراگیران»

دکتر خدایار ابراهیمی*

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۷/۱۲

چکیده

یکی از روش‌های مناسب برای مقابله با تهدیدات نرم، آگاهی‌بخشی و ایجاد بصیرت در بین آحاد مردم، گروه‌های آماج و به ویژه مدیران صحنه، دست‌اندرکاران و برنامه‌ریزان فرهنگی - اجتماعی از طریق آموزش است. مقاله حاضر، با هدف مقابله مدیریت شده با تهدیدات نرم، در حوزه آموزش با بهره‌گیری از دیدگاه‌های صاحب‌نظران و مبتنی بر رهنمودهای مقام معظم رهبری تدوین شده است. روش تحقیق به شکل ترکیبی بوده که در بخش کیفی با تحلیل محتوای گفت‌وای گفتمان رهبری و در بخش کمی با توصیف داده‌های گردآوری شده صورت گرفته است. ابزار گردآوری اطلاعات آن با انجام پرسشنامه در جامعه آماری بین ۵۰ نفر از خبرگان فرهنگی، اجتماعی و امنیتی به صورت هدفمند اجرا شده است. در این پژوهش، سه مؤلفه شامل: اهداف کلی الگوی آموزشی (با ۵ شاخص)، شایستگی‌های فراگیران (با ۷ شاخص) و قابلیت‌های فراگیران (با ۷ شاخص متناظر در سه حیطه دانشی، انگیزشی و مهارتی)، از منظر خبرگان مورد بررسی و سنجش قرار گرفته که در نتیجه، با ۰/۷۶ ضریب آلفای کرونباخ تأیید شده است. قابلیت‌ها و توانایی‌های فراگیران به عنوان برون‌داد الگوی آموزش مقابله با تهدیدات نرم باید مطلوب رهبر عظیم‌الشان انقلاب اسلامی باشد؛ یعنی «افرادی دارای شناخت کافی از تهدیدات نرم و ابزار و شیوه‌های آن، توانمند در مدیریت صحنه فرهنگی، بهره‌مند از بصیرتی عمارگونه، داشتن صبر مالک‌اشتری و امیدوار به آینده‌ای پیروزمند».

کلیدواژه‌ها: الگوی آموزشی، مقام معظم رهبری، تهدیدات نرم، شایستگی و قابلیت فراگیران.

مقدمه

هر روز بر گستره و پیچیدگی سناریوهای براندازانه دشمن افزوده می‌شود و با توسعه و پیشرفت فناوری ارتباطی، زمینه‌های تأثیرگذاری تهدیدات نرم دشمنان نیز افزایش می‌یابد؛ به طوری که در حوزه هنجاری و رفتاری آحاد جامعه، آثار و پیامدهای آن کاملاً قابل مشهود و مسلم است. با این وصف، بخش مهمی از انتظارات و مطالبات مقام معظم رهبری برای مقابله با حمله‌های فرهنگی و تهدیدات نرم حاصل نشده است؛ زیرا ایشان همواره در خصوص مسائل فرهنگی ابراز نگرانی می‌کنند.

تذکرات مکرر معظم‌له مبنی بر ضرورت وجود مدیریت صحنه برای مقابله با تهدیدات نرم به عنوان یک اولویت اصلی، مؤید این نکته است. ایشان با گلایه در این باره می‌فرمایند: «این یک واقعیت است، یعنی الان جنگ است. البته این حرف را من امروز نمی‌زنم. من از بعد از جنگ، از سال ۶۷ همیشه این را گفته‌ام؛ بارها و بارها. علت این است که من صحنه را می‌بینم، چه بکنم اگر کسی نمی‌بیند. در این جنگ نرم، وظیفه مجموعه فرهنگی این است که هنر را تمام‌عیار و با قالبی مناسب به میدان آورد تا اثرگذار شود» (۱۳۸۸/۹/۴).

در پی این تذکرات، بخش قابل توجهی از توان سازمان‌های مسئول در کشور، اعم از فکر، زمان، نیروی انسانی و امکانات بر اساس مأموریت‌های دفاع فرهنگی، با هدف بصیرت‌افزایی و برنامه‌های توجیهی برای مقابله با تهدیدات و جنگ نرم دشمن فعال شده است. با این اوصاف، رسیدن به یک آمادگی قابل قبول برای مقابله با تهدیدات نرم دشمن، مستلزم توجه ویژه به آموزش نظام‌مند برای تواناسازی و آمادگی مجموعه‌های دارای مسئولیت است.

مقام معظم رهبری بر اقدام سازمان‌یافته برای مقابله با دشمن تأکید کرده، می‌فرمایند: «دشمن به شکل منظم و سازمان‌یافته‌ای تهاجم فرهنگی خود را علیه جمهوری اسلامی ایران به انجام می‌رساند و اگر پاسخ متقابل ما منظم و سازمان‌یافته نباشد، خطر تهاجم دشمن بیشتر خواهد بود. لذا این مسئله باید به‌طور جدی مورد توجه و رسیدگی قرار گیرد و در این زمینه، لازم است نهادهای ذی‌ربط با هم‌فکری و کمک یکدیگر ابزار و شیوه‌های مختلف را برای خنثی کردن تهاجم فرهنگی دشمن به کار گیرند» (۱۳۷۱/۹/۱۹).

از زمانی که رهبری انقلاب موضوع حمله و ناتوی فرهنگی دشمنان علیه کشور را مطرح

کرده‌اند، به رغم تلاش و صرف زمان زیاد برای مقابله با تهدیدات نرم، به نظر می‌رسد این اقدامات اثرگذاری لازم را نداشته است و همچنان نگرانی‌های بزرگان نظام، به‌ویژه مقام معظم رهبری در عرصه مقابله با تهدیدات نرم وجود دارد و همواره بر آمادگی بیشتر در این زمینه تأکید می‌شود. از این رو، هدف از این تحقیق مدیریت فرهنگی برای مقابله با تهدیدات نرم دشمن بر اساس الگوی آموزشی بوده، سؤال تحقیق این است: «مدیریت صحنه برای مقابله با تهدیدات نرم بر اساس الگوی آموزشی چگونه است؟»

ادبیات نظری

تعریف مفاهیم

- تهدید نرم

تهدید نرم عبارت است از «مجموعه تدابیر و اقدامات از پیش اندیشیده‌شده فرهنگی، سیاسی و اجتماعی که بر نظرات، نگرش‌ها، انگیزش و ارزش‌های مخاطبان، اعم از حکومت‌ها، دولت‌ها، گروه‌ها و مردم کشورهای خارجی تأثیر می‌گذارد و در بلندمدت، موجب تغییر منش، رفتار و کنش‌های فردی و اجتماعی آنان می‌شود» (عقبیلی و مصطفوی، ۱۳۹۲: ۲۵).

- آموزش

مجموعه فعالیت‌های هدفمندی است که به منظور ایجاد یادگیری و با هدف ارتقای دانش، اطلاعات و مهارت افراد انجام می‌گیرد. همچنین الگوی کلی نهادها، مؤسسات و سازمان‌های رسمی جامعه است و وظایف انتقال فرهنگ و شکوفاسازی آن، پرورش فرد و تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص را برعهده دارد (علاقه‌بند، ۱۳۷۱: ۷).

چارچوب نظری

آشناسازی افراد نسبت به مبانی، اهداف، ابعاد و ابزار تهدیدات نرم و شیوه‌های مقابله با آن مستلزم آموزش است. به‌طور مسلم، آموزشی می‌تواند پاسخ‌گوی نیازهای دفاعی در مقابله با تهدید نرم باشد که هدف، نظام و رویکردی مشخص داشته باشد. از این رو، برای رسیدن به یک آموزش

نظام‌مند، ابتدا باید با ساختار آموزشی از نظر صاحب‌نظران آشنا شد و آن‌گاه به تناسب نیاز برای مقابله با تهدید نرم، الگوی آموزشی قابل قبول را انتخاب و برای عملیاتی کردن آن اقدام کرد. برای اینکه ادبیات نظری تحقیق، مطابق هدف و در راستای پاسخ‌گویی به پرسش تحقیق به رشته نگارش درآید، در ابتدا به مقوله طراحی آموزشی، برنامه‌ریزی درسی و الگوهای آموزشی و سپس به متغیر مقابله با تهدید نرم نیز به میزان اقتضاء پرداخته می‌شود.

- طراحی آموزشی

فرهنگ «ویستر» در بیان معنای لغوی طراحی آموزشی آورده است: اختراع کردن، اندیشیدن یا تنظیم یک نظریه ذهنی، ترسیم، ساختن و آماده کردن پیش‌نویس یک نقشه یا به کارگیری منابع برای دستیابی به یک هدف، و سرانجام تهیه یک نقشه کاری برای حصول آنچه که از پیش تعیین شده است (فردانش، ۱۳۹۰: ۵).

طراحی آموزشی را می‌توان تهیه نقشه‌های مشخص برای دستیابی به هدف‌های آموزشی تعریف کرد. به عبارت دیگر، هرگاه برای دستیابی به یک سلسله از دانش‌ها، گرایش‌ها و مهارت‌ها به عنوان هدف‌های آموزشی، مجموعه‌ای از فعالیت‌ها و روش‌های آموزشی قبل از انجام آموزش پیش‌بینی و تنظیم شود، درواقع، طراحی آموزشی انجام شده است. بنابراین، طراحی آموزشی را می‌توان تجویز یا پیش‌بینی روش‌های مطلوب آموزشی برای نیل به تغییرات موردنظر در دانش‌ها، گرایش‌ها و مهارت‌های شاگردان دانست (فردانش، ۱۳۹۰: ۱).

هزاره سوم میلادی، عصر تغییر و تحولات شتابنده است و جهان امروز شدیداً تحت تأثیر تغییرات فناورانه قرار دارد. یکی از حوزه‌هایی که به شدت تحت تأثیر این تغییرات قرار گرفته است، حوزه «آموزش و یادگیری» است.

به گفته برناردین^۱ (۲۰۰۳)، آموزش هرگونه کوششی برای بهبود عملکرد فرد در شغل فعلی اوست؛ این به معنای تغییر دانش و اطلاعات، مهارت‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای خاص فرد است (برناردین، ۲۰۰۳: ۱۶۴).

آموزش ضمن خدمت کارکنان نه تنها در سازمان‌های آموزشی، بلکه در تمام سازمان‌هایی

1. Bernardin

که به طور مستمر در صدد ارتقای کیفی و کمی علمی و حرفه‌ای خود هستند، در سطحی وسیع به کار گرفته می‌شود. نوع نیازها و انتظارات شرکت کنندگان عامل مهمی در تعیین اهداف آموزشی، محتوای درسی دوره‌ها، روش‌های آموزشی، نحوه اجرای برنامه و همچنین نحوه ارزشیابی آموزشی است. هر موقعیت آموزشی از سه عامل یا متغیر تشکیل شده است: روش‌های آموزشی، شرایط آموزشی و نتایج آموزشی. به عبارت دیگر، هر آموزش را می‌توان متشکل از سه عامل روش‌ها، شرایط و نتایج دانست (رایگلوث و مریل، ۱۹۷۹: ۵-۲۴).

رایگلوث^۱ و همکاران (۱۹۹۲) معتقد هستند با توجه به اینکه در بیشتر تعاریف جدید از برنامه‌ریزی درسی و آموزش و طراحی آموزشی، همسانی زیادی وجود دارد - به طوری که دقیقاً همانند هستند - می‌توان نتیجه گرفت که بین دو حیطه طراحی آموزشی و برنامه‌ریزی درسی تداخل وجود دارد (فردانش، ۱۳۹۰: ۹).

- برنامه‌ریزی درسی^۲

برخی صاحب‌نظران برنامه‌ریزی درسی را فرایندی تعریف می‌کنند که حاصل یا نتیجه آن، برنامه درسی است. اما از نظر عملیاتی، برنامه‌ریزی درسی حوزه‌ای علمی است که قلمروهای زیر را دربر می‌گیرد: هدف‌ها، محتوا، فعالیت‌های یادگیری فراگیران و روش‌های ارزشیابی (مهرمحمدی، ۱۳۹۱: ۱۷۴).

ملکی (۱۳۸۰) برنامه‌ریزی درسی را به این نحو تعریف می‌کند: «برنامه‌ریزی درسی به طراحی عناصر و عوامل مختلف مربوط به یادگیری می‌پردازد. فرایند یادگیری تابع عوامل گوناگونی است و هر یک از آنها در جریان و چگونگی یادگیری مؤثر هستند» (ملکی، ۱۳۸۰: ۱۱). و کیلیان (۱۳۸۶) نیز معتقد است که برنامه‌ریزی درسی، شامل: استعدادها و توانایی‌های فراگیر، محتوای برنامه درسی، نقش معلم، ارتباط متقابل شاگردان، فضای یادگیری و وسایل آموزشی است که هر کدام به نوعی بر یادگیری تأثیر دارند. مجموعه قواعد و ضوابطی که به همه عوامل و عناصر یادگیری سازمان می‌دهد و به فعالیت‌های یادگیری نظام می‌بخشد، «برنامه درسی»

1. Reigeluth
2. Curriculum Development\ Planning

است. این عوامل بایستی به صورت یک مجموعه به هم پیوسته عمل کنند تا اهداف یادگیری تحقق پیدا کند (وکیلان، ۱۳۸۶: ۲۸).

بنابراین، طراحی برنامه ریزی درسی یکی از دو فعالیت اصلی است که به همراه برنامه ریزی درسی موجب نظم بخشیدن به فعالیت های تهیه برنامه درسی مناسب می شود. از این رو، برخی صاحب نظران برنامه ریزی درسی را فرایندی تعریف می کنند که حاصل یا نتیجه آن برنامه درسی است. اما از نظر عملیاتی، برنامه ریزی درسی حوزه ای علمی است که دربرگیرنده قلمروهای زیر است: مبانی برنامه ریزی درسی، مهندسی برنامه ریزی درسی (طراحی، ساخت و تدوین برنامه درسی)، اجرای برنامه درسی، تغییر برنامه درسی، ارزشیابی برنامه درسی، تاریخ برنامه درسی و تحقیق در برنامه درسی.

- الگوهای آموزشی

الگوی عمومی آموزشی

امروزه الگوی عمومی طراحی آموزشی، به عنوان الگویی نظام مند شناخته می شود. این الگو به معلمان و طراحان آموزشی اطمینان می بخشد که آموزش یا فراورده های آموزشی آنان، اثربخش است. الگوی عمومی طراحی آموزشی^۱ مورد نظر کید و سانگ^۲ ۲۰۰۸، چندین دهه برای طراحی سیستم های کارآموزی و تربیت کارکنان مورد استفاده قرار گرفته است. تقریباً همه الگوهای نظام مند طراحی آموزشی که در حال حاضر مورد استفاده قرار می گیرند، مبتنی بر الگوی عمومی طراحی آموزشی هستند (رضوی، ۱۳۸۸: ۴۰). متخصصان طراحی آموزشی، این الگو را نوعی الگوی عمومی یا عام می دانند؛ شاید به این دلیل که:

۱. ساده است و تقریباً همه مؤلفه هایی که در سایر الگوهای طراحی آموزشی وجود دارد،

در آن یافت می شود؛

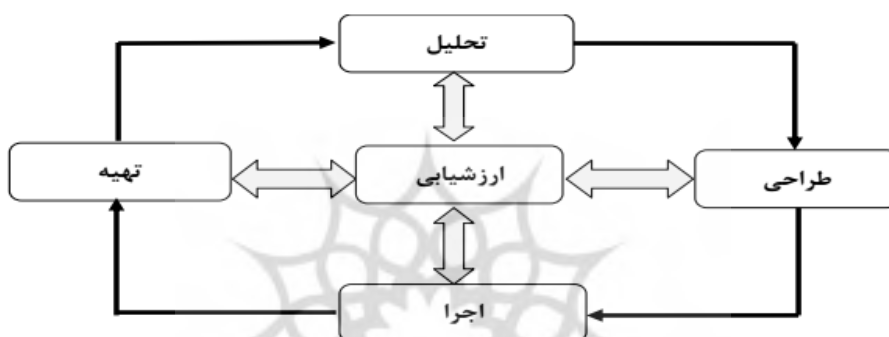
۲. در تمام رویکردهای یادگیری قابل استفاده است. به عبارت دیگر، این الگو را می توان

بر اساس مفروض های رویکردهای متفاوتی چون رفتارگرایی، شناخت گرایی و

ساختارگرایی به کار گرفت؛

1. ADDIE (Analysis, Design, Development, Implementation, Evaluation)
2. Kidd and Song

۳. برای هر نوع آموزش، اعم از عمومی، تخصصی، فنی و نیروی انسانی قابلیت کاربرد دارد؛
۴. تمام حیطه‌های یادگیری، اعم از: شناختی، روانی - حرکتی و عاطفی و نیز انواع بازده‌های یادگیری را زیر پوشش قرار می‌دهد؛
۵. برای هر نوع یادگیری، اعم از سنتی و الکترونیکی قابل استفاده است (رضوی، ۱۳۸۸: ۴۰).
- آمسترانگ^۱ (۲۰۰۴) برای نظام آموزشی پنج مرحله یا گام شامل: تحلیل، طراحی، تهیه، اجرا و ارزشیابی پیش‌بینی کرده که در زیر ارائه شده است.

شکل ۱. عناصر الگوی عمومی آموزش آمسترانگ، ۲۰۰۴ (منبع: رضوی، ۱۳۸۸: ۴۱)

البته این الگو قابلیت بهره‌برداری عمومی دارد؛ به این مفهوم که الگوی آمسترانگ، کاربردی صرفاً ساختاری برای فرایند آموزش دارد، در حالی که بسیاری از آموزش‌ها که در آنها قیودی برای درونداد و برونداد لحاظ می‌شود، کاربرد مطلوب ندارند.

دیدگاه‌های برنامه‌ریزی درسی را می‌توان در دو گروه دسته‌بندی کرد: اول، افرادی که اعتقاد دارند می‌توان هدف‌های تعلیم و تربیت را تعیین و به دقت بیان کرد و آنها را به شیوه خطی تحقق بخشید. این گروه رویکرد تکنیکی - علمی^۲ به برنامه‌ریزی درسی دارند. دوم افرادی که رویکرد سیستمی (غیرتکنیکی) دارند و به «ذهنیت»، «شخصی بودن»، «ذوقی بودن» و «اکتشافی

1. Armstrong
2. Technical - Scientific Approach

بودن» تأکید می‌کنند. آنان به محصول و تولید برنامه توجه ندارند، بلکه بر یادگیرنده و یادگیری از طریق رویکردهای «فعالیت‌مدار» متمرکزند. پس از ذکر ویژگی‌های اصلی دو رویکرد علمی - تکنیکی و سیستمی، نمونه‌هایی از مدل‌های مربوط به این دو رویکرد ارائه می‌شود.

رویکرد علمی - تکنیکی: صاحب‌نظران آموزشی از دیدگاه‌های مختلف به مدل‌سازی درباره این رویکرد پرداخته‌اند. اهمیت رویکردها از این جهت است که هر کدام اولاً، مبتنی بر مفروضاتی خاص و برای شرایط مناسب با آن مفید هستند و ثانیاً، پذیرش و اعمال یک رویکرد خاص یا ترکیبی از چند رویکرد، می‌تواند کلیت، اجزا، فرایندها و روش‌های آموزش و به تبع، نتایج و پیامدهای آن را به نوعی جهت داده، در مسیر خاصی قرار دهد. در زیر به چند الگوی مهم با رویکرد علمی - تکنیکی اشاره می‌شود:

۱. بابت^۱ (از صاحب‌نظران در نظام‌های آموزشی است که یک الگوی پنج مرحله‌ای در برنامه‌ریزی آموزش پیشنهاد داده است)؛
 ۲. هاکنینز^۲ (برای طراحی آموزشی هفت مرحله قائل است: مفهومی ساختن برنامه، تشخیص، انتخاب محتوا، انتخاب تجربه‌های یادگیری، اجرا، ارزشیابی و نگهداری برنامه)؛
 ۳. تایلر^۳ (مهم‌ترین کار برنامه‌ریز این است که هدف‌های کلی را از سه منبع مواد درسی، یادگیرنده، و جامعه تأمین کند)؛
 ۴. سیلور و الکساندر^۴ (چهار مرحله را برای یک الگوی آموزشی مورد توجه قرار داده‌اند: الف) تحلیل هدف‌های کلی و جزئی، ب) طراحی برنامه درسی، ج) اجرای برنامه درسی و د) ارزشیابی برنامه درسی)؛
 ۵. تابا^۵ (هیلدا تابا معتقد است مدرسان باید در برنامه‌ریزی درسی شرکت کنند و در یک روش استقرایی، از امور جزئی به طرح کلی برسند).
- خطی بودن و اصالت دادن به برداشت بزرگسالان از تعلیم و تربیت، ویژگی‌های مشترک این مدل‌هاست. در این مدل‌ها، «فراگیر» در حصار برنامه درسی است (ملکی، ۱۳۸۸: ۱۰۴-۱۰۹).

1. John Franklin Bobbitt
2. Hunkins
3. Tylor
4. Galen and William M Alexander
5. Hilda Taba

رویکرد سیستمی: در دیدگاه سیستمی به امر آموزش به عنوان یک «فراگرد» توجه می‌شود. فراگرد آموزش در این دیدگاه، شامل درونداد، فراگرد و برونداد است. برای دستیابی به بروندادهای مشخص لازم است ابتدا به صورت بسیار روشن تعریف و بیان شوند (فردانش، ۱۹۹۹: ۱۳۹-۱۴۹).

در رویکرد سیستمی (غیرتکنیکی)، افرادی به ذهنیت، شخصی بودن، ذوقی بودن و اکتشافی بودن تأکید می‌کنند که علایق و گرایشات فراگیر را تنها محور جهت‌دهنده به فعالیت‌های یادگیری، انتخاب و سازماندهی محتوا می‌دانند. این رویکرد از دیدگاه زیر گرفته می‌شود:

۱. چارترز^۱ برای تعریف هدف درسی باید از روش‌های تحلیل شغل (درون‌نگری، مصاحبه و پرسشنامه) استفاده شود؛

۲. وین اشتین و فانتی نی^۲: این دو دانشمند عقیده داشتند که باید هدف انسانی را توسعه داد. «آنها علایق فراگیر را عامل منحصربه‌فرد تلقی می‌کنند» (ملکی، ۱۳۸۸: ۱۰۴ و ۱۰۹).

۳. ونتلینگ^۳: او نیز فرایند آموزش را متشکل از سه جزء اصلی زیر می‌داند: الف) برنامه‌ریزی: تعیین اهداف و چگونگی دستیابی به آنها؛ ب) اجرا: انجام عملیات ضروری برای دستیابی به اهداف؛ ج) ارزشیابی: بررسی میزان موفقیت برنامه در دستیابی به اهداف. همچنین نیازسنجی را جزئی از برنامه‌ریزی تلقی می‌کند (ونتلینگ، ۱۹۹۵: ۲۴).

- مراحل طراحی آموزشی با رویکرد سیستمی

۱. سنجش نیازها یا تجزیه و تحلیل مشکل؛
۲. تجزیه و تحلیل موضوع و هدف‌های آموزشی؛
۳. تعیین ترتیب و توالی اجزای آموزش؛
۴. تعیین شیوه یادگیری برای هر جزء از محتوا (به منظور تعیین روش‌ها)؛
۵. تعیین روش‌های ارزشیابی؛
۶. انتخاب رسانه‌های آموزشی (فردانش، ۱۳۹۰: ۲).

براساس دیدگاه‌های فوق می‌توان گفت باید الگوی آموزشی مدیریت فرهنگی برای مقابله با

1. Charters
2. Weinstein and Fantini
3. Wentling

تهدید نرم، با بهره‌گیری از الگوی عمومی آموزش (به دلیل فراگیر بودن برای تمام آموزش‌ها) و نیز استفاده از دو رویکرد علمی - تکنیکی و سیستمی، در قالب یک الگوی تلفیقی ارائه شود تا هم به فرایندی بودن آن توجه شود و هم به محصول (فراگیران)؛ آن‌گاه به مفهوم تهدید نرم پرداخته شود.

تهدید نرم

در بحث تهدید نرم و مقابله با آن، آحاد جامعه به ویژه کسانی که در مقام تصمیم‌گیری و مدیریت فرهنگی در صحنه نبرد نرم هستند، باید برای ایفای درست نقش خود «شناخت، هدف، ایمان، امید و برنامه» داشته باشند تا بتوانند در کوران فتنه‌ها راه را به درستی تشخیص دهند. در اینجا به مهم‌ترین و محوری‌ترین مباحث مقام معظم رهبری درباره شناخت تهدید نرم و راهکارهای مقابله با آن پرداخته می‌شود. اگرچه محورهای زیادی از منظر معظم‌له در این زمینه مطرح شده است، اما با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی، نکات کلیدی مشخص شده و در یک جمع‌بندی، به صورت هفت مفهوم محوری دسته‌بندی و ارائه شده است که در زیر توضیح داده می‌شود.

مقام معظم رهبری بارها درباره ضرورت بصیرت مسئولان و مردم، به ویژه متولیان امر فرهنگی برای مواجهه با پدیده تهدیدات نرم توصیه کرده و تذکر داده‌اند و بر همین اساس می‌فرمایند: «باید بصیرت داشت، آنچه که انسان از نخبگان جامعه و جریانات و گروه‌های سیاسی انتظار دارد، این است که با این حوادث، با این خطوط دشمن با بصیرت مواجه بشوند؛ اگر بصیرت و عزم مقابله وجود داشت، خیلی از رفتارهای ما ممکن است تغییر پیدا بکند؛ آن وقت وضعیت بهتر خواهد بود. بعضی از کارها از روی بی‌بصیرتی است.» ایشان مکرر می‌فرمایند: «هرچه می‌توانید در افزایش بصیرت خود و در عمق بخشیدن به بصیرت خود تلاش کنید و نگذارید، نگذارید دشمنان از بی‌بصیرتی ما استفاده کنند؛ دشمن به شکل دوست جلوه کند، حقیقت به شکل باطل و باطل در لباس حقیقت» (۱۳۸۸/۷/۱۵).

برای مقابله با هر موضوعی، شناخت لازم است و قبل از هر اقدام آموزشی، نیاز به برنامه‌ریزی است. بر این اساس، مقام معظم رهبری می‌فرمایند: «برای مقابله اصولی و برنامه‌ریزی‌شده با این

تهاجم دشمن، لازم است مدیریت متمرکز و هدایت‌کننده‌ای در امور فرهنگی به وجود آید تا با توسل به ابزار و نیروی فرهنگی، تهاجم دشمن را علاج و تأثیر آن را خنثی کند» (۱۳۷۵/۱۲/۱۸).

برای انجام هرگونه اقدام به‌منظور مقابله با تهدیدات نرم دشمن، ابتدا باید دشمن را رصد کرد، اهداف او را شناخت و سپس بر اساس آن، اقدام به طراحی کرد. معظم‌له بر این روند تأکید داشته، می‌فرماید: «طراحی‌های کلان، شناسایی دشمنان، کشف هدف‌های دشمن، رصد کارهای دشمنان و درکل، فرماندهی جبهه جنگ نرم با «استادان» است» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۸/۶/۴).

مثل جنگ نظامی، چشم‌ها را باید باز کرد و صحنه را شناخت. در جنگ نظامی هم، هر طرفی که بدون شناسایی و دیده‌بانی و بدون دانستن وضعیت دشمن، چشمش را ببندد، سرش را پایین بیندازد و جلو برود، شکست خواهد خورد. در جنگ فرهنگی هم همین‌طور است. اگر ندانید که دشمن کار می‌کند یا از آن کس که می‌داند، فرمان نبرید، از فرمانده فرهنگی دستور نگیرید، یا او از نیروی شما استفاده نکند و مانور و سازماندهی را درست انجام ندهد، پشت سرش شکست است (مقام معظم رهبری، ۱۳۶۹/۲/۱۲).

ایشان در زمینه شناخت دشمن می‌فرمایند: «ما در برنامه‌ریزی‌ها همیشه باید جلوتر از دشمن حرکت کنیم. در مقابل فعالیت دشمن، کشور نباید در حال انفعال به سر ببرد. هوشمندانه باید نقشه دشمن را حدس زد و تشخیص داد و جلوتر از دشمن عمل کرد» (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۲/۱/۱).

ایشان ضرورت شناخت و استفاده از ابزار و شیوه‌های مناسب برای مقابله با تهدیدات نرم دشمن را این‌گونه ترسیم کرده، می‌فرمایند: «امروز دشمن جبهه وسیعی را با استفاده از ابزارهای مؤثر، خطرناک و کارآمد و نیز با بهره‌گرفتن از علم و تکنولوژی تشکیل داده است تا جمهوری اسلامی ایران را هدف یک یورش همه‌جانبه فرهنگی قرار دهد. مقابله با این تهاجم بسیار خطرناک و ویرانگر نیازمند هوشیاری و استفاده از ابزار و روش‌های مشابه دشمن، یا شیوه‌های جایگزین آن است. دشمن به شکلی منظم و سازمان‌یافته تهاجم فرهنگی خود را علیه جمهوری اسلامی ایران به انجام می‌رساند و اگر پاسخ متقابل ما منظم و سازمان‌یافته نباشد، خطر تهاجم دشمن بیشتر خواهد بود. لذا این مسئله باید به‌طور جدی مورد توجه و رسیدگی قرار گیرد. در این زمینه، لازم است نهادهای ذی‌ربط با هم‌فکری و کمک یکدیگر ابزار و شیوه‌های مختلف را برای خنثی کردن تهاجم فرهنگی دشمن به کار گیرند» (مقام معظم رهبری، ۱۳۷۱/۹/۱۹).

امید داشتن به پیروزی در مقابل دشمن یکی از نکات کلیدی است که ایشان همواره بر آن اصرار داشته، تأکید دارند: «عزیزان من! شرط اصلی فعالیت درست شما در این جبهه جنگ نرم، یکی اش نگاه خوشبینانه و امیدوارانه است. نگاهتان خوشبینانه باشد. ببینید، من در مورد بعضی تان به جای پدربزرگ شما هستم. من نگاهم به آینده، خوشبینانه است؛ نه از روی توهم، بلکه از روی بصیرت. شما جوانید - مرکز خوشبینی - مواظب باشید نگاهتان به آینده، نگاه بدبینانه نباشد؛ نگاه امیدوارانه باشد» (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۸/۶/۴).

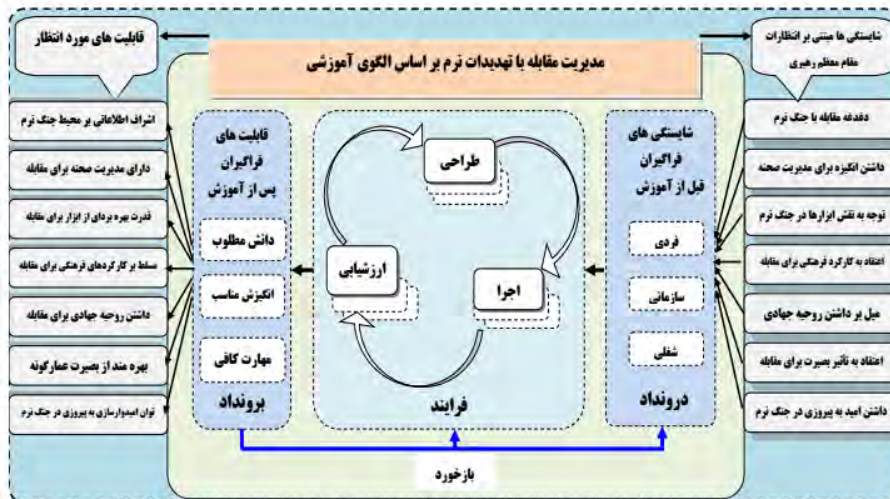
مقام معظم رهبری در پیام شفاهی به نشست سراسری اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان مستقل، بر شناخت اهداف دشمن، اعتماد به خدا، بصیرت و استقامت تأکید کرده، می‌فرمایند: «نظام سلطه را با تمام ابعاد و لایه‌هایش بشناسید و اهداف و راهبردهای واقعی آن را تجزیه و تحلیل کنید و برای رویارویی با آن، تمام ظرفیت‌های خودتان را به کار گیرید و در این مسیر به وعده‌های خداوند اطمینان داشته باشید. عرصه جنگ نرم بصیرتی عمار گونه و استقامتی مالکک اشتروار می‌طلبد. با تمام وجود، خود را برای این عرصه آماده کنید» (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۲/۱۱/۲۳، به نقل از حجت الاسلام محمدیان).

مقام معظم رهبری در تبیین اینکه ابعاد بصیرت چیست و نسبت به چه چیزهایی باید بصیرت پیدا کرد، به پنج مورد اشاره می‌کنند: «بصیرت در هدف، بصیرت در وسیله، بصیرت در شناخت دشمن، بصیرت در شناخت موانع راه و بصیرت در شناخت راه‌های جلوگیری از این موانع و برداشتن آنها. این بصیرت‌ها لازم است. وقتی بصیرت بود، شما می‌دانید با چه کسی طرفید؛ لذا ابزار لازم را با خودتان برمی‌دارید» (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۸/۹/۱۵).

در جمع‌بندی الگوی آموزشی برای مقابله با تهدید نرم، با بررسی و تحلیل محتوای کیفی دیدگاه‌ها و شاخص‌های مورد نظر مقام معظم رهبری در این زمینه، هفت شایستگی تعیین شده و ملاک توانایی فراگیران قرار گرفته است. در جدول زیر، مهم‌ترین شایستگی‌های تعیین شده، مستند به بیانات مقام معظم رهبری ارائه می‌شود.

جدول ۱. شایستگی‌های مورد انتظار از فراگیران در مدیریت حوزه فرهنگی برای مقابله با تهدید نرم، مبتنی بر دیدگاه مقام معظم رهبری

ردیف	شایستگی‌ها و قابلیت فراگیران از منظر مقام معظم رهبری	تاریخ بیان
۱	توانایی در رصد و تجزیه و تحلیل محیط تهدیدات نرم (قدرت پیش‌بینی و برآورد درست از دشمن)	۱۳۶۹/۲/۱۲ ۱۳۸۶/۱۰/۱۳
۲	دارا بودن توان مدیریت فرهنگی در صحنه تهدید نرم (توان طرح‌ریزی و اقدام بر اساس برنامه) (احاطه ذهنی و تسلط بر صحنه تهدید نرم)	۱۳۸۶/۱۰/۱۳
۳	شناخت نسبی از ابزار و روش‌های تهدید نرم (استفاده از ابزار و روش‌های مشابه دشمن)	۱۳۸۶/۱۰/۱۳
۴	اعتقاد به کارکردهای فرهنگی و اجتماعی در مقابله با تهدید نرم (توان مدیریت، بهره‌گیری و هدایت سرمایه‌های فرهنگی)	۱۳۷۵/۱۲/۱۸ ۱۳۸۶/۲/۲
۵	برخورداری از روحیه و اقدام جهادی (آمادگی حضور عاشقانه برای دفاع از انقلاب، استقامتی مالک اشتروار)	۱۳۷۲/۲/۱۵
۶	بصیر بودن در دشمن‌شناسی (بصیرتی عمارگونه؛ بصیرت در هدف، در وسیله و در شناخت موانع راه) (هوشیاری برای شناخت دشمن در چهره‌ها و لباس‌های مختلف)	۱۳۷۲/۸/۳۰
۷	توانایی ایجاد امیدواری برای مقابله با تهدیدات نرم و جنگ نرم (نگاه خوش‌بینانه و امیدوارانه به آینده)	۱۳۸۸/۰۶/۴ ۱۳۸۶/۲/۲

شکل ۲. الگوی آموزشی مدیریت مقابله با تهدیدات نرم

روش‌شناسی

این پژوهش از لحاظ نوع، کاربردی است و با روش توصیفی - تحلیلی انجام گرفته است و برای رسیدن به اهداف پژوهشی، نظام‌های آموزشی مناسب را شناسایی کرده و شایستگی‌ها و قابلیت‌های فراگیران با روش تحلیل محتوای کیفی^۱ استخراج شده است.^۲ با توجه به یافته‌های حاصل از مطالعات اکتشافی و تحلیلی، با استفاده از پرسشنامه و در قالب یک عملیات پیمایشی، نظر جامعه و نمونه آماری، شامل ۵۰ نفر از خبرگان و صاحب‌نظران آموزشی و فرهنگی فعال در مراکز علمی و فرهنگی دریافت و جمع‌آوری شده است. برای درک درست از روابط بین ساختار الگوی مفهومی تحقیق، بنا به ضرورت بایستی طی یک برنامه پژوهشی مبتنی بر پیمایش اقدام می‌شد که به این منظور، با ابزار پرسشنامه از یک جامعه آماری خبرگی، مرکب از ۵۰ نفر از

1. Qualitative Content Analysis

۲. این روش در جایی که تحلیل کمی به محدودیت‌هایی می‌رسد، نمود می‌یابد. بنابراین، تحلیل محتوای کیفی را می‌توان روش تحقیقی برای تفسیر ذهنی محتوایی داده‌های متنی از طریق فرایندهای طبقه‌بندی، نظام‌مند، کدبندی، و تم‌سازی یا طراحی الگوهای شناخته‌شده دانست (ایمانی، ۱۳۹۰: ۲۰).

صاحب‌نظران نظامی، امنیتی، آموزشی و فرهنگی شاغل در پست‌های علمی - آموزشی نظرخواهی شده است. روایی ابزار در این تحقیق، از طریق اجرای محدود پرسشنامه و دریافت دیدگاه ۱۰ نفر از استادان، خبرگان و صاحب‌نظران در حوزه‌های فرهنگی و آموزشی و آشنا با تهدیدات نرم، انجام گرفته و برای اصلاح آن (پرسشنامه) از فرمول ضریب لاشه مندرج در زیر استفاده شده است؛ که در نتیجه، از تعداد ۴۳ گویه در سه بخش ساختاری نظام آموزش، شایستگی‌ها و توانایی‌های فراگیران اعتبارسنجی شد، یک گویه به دلیل فقدان ارتباط منطقی با مؤلفه مربوط حذف و بقیه پرسش‌ها با ضریب بالای ۰/۷ یا به عبارت دقیق‌تر، با ضریب ۰/۹۲ مورد تأیید قرار گرفت.

برای تعیین پایایی تحقیق، از روش ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه یا آزمون با تأکید بر همبستگی درونی استفاده شده که در جداول زیر اجزا یا مؤلفه‌ها در قالب پرسشنامه برای سنجش ضریب پایایی آن، تعیین بار عاملی استاندارد و آماره t مربوط به مؤلفه‌های شایستگی و قابلیت‌های دانشی، انگیزشی و مهارتی فراگیران مشخص شده است. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات نیز از ابزار PLS که همانند SPSS و لیزرل عمل می‌کند، استفاده شده است.

جدول ۲. تعیین ضریب آلفای کرونباخ شاخص‌های هر مؤلفه

مؤلفه	تعداد شاخص	ضریب آلفای کرونباخ
اهداف کلی نظام آموزش	۵	۰/۸۸
الزامات آموزشی	۴	۰/۹۴
روش اجرای آموزش	۵	۰/۹۳
شایستگی‌های فراگیران	۷	۰/۹۵
قابلیت‌های دانشی فراگیران	۷	۰/۹۵
قابلیت‌های عاطفی فراگیران	۷	۰/۹۲
قابلیت‌های مهارتی فراگیران	۷	۰/۹۵

یافته‌های توصیفی

یافته‌های توصیفی این تحقیق که منتج از یافته‌های تحلیلی است، بیانگر دیدگاه‌های خبرگان مورد اشاره در جامعه تحقیق، نسبت به شایستگی‌ها و قابلیت‌های مورد انتظار است. شایستگی‌های مورد انتظار از فرماندهان نواحی بسیج شرکت‌کننده در دوره‌های آموزش مقابله با تهدید نرم، مبتنی بر دیدگاه‌های مقام معظم رهبری در قالب مفاهیم زیر دسته‌بندی شده است: «قدرت پیش‌بینی و برآورد درست از دشمن»، «احاطه ذهنی و تسلط بر صحنه تهدید نرم»، «توان طرح‌ریزی و اقدام بر اساس برنامه»، «آمادگی حضور عاشقانه برای دفاع از انقلاب»، «بصیرت در هدف، در وسیله و در شناخت موانع راه»، «هوشیاری برای شناخت دشمن در چهره‌ها و لباس‌های مختلف» و «نگاه خوشبینانه و امیدوارانه به آینده».

جدول ۳. تعیین بار عاملی استاندارد و آماره t مربوط به مؤلفه شایستگی فراگیران

سؤالات	شایستگی‌های فراگیران برای مقابله با تهدید نرم (قبل از آموزش)	بار عاملی استاندارد	آماره t
۱	فراگیران دغدغه اشراف اطلاعاتی بر محیط تهدید نرم داشته باشند.	۰/۸۷۲۹۶۹	۲۵/۱۳۹۶۶
۲	فراگیران برای مدیریت صحنه در تهدید نرم اهتمام داشته باشند.	۰/۵۹۹۸۶۱	۵/۹۲۹۳۸۷
۳	فراگیران به جایگاه و نقش ابزار و روش‌ها در تهدید نرم توجه داشته باشند.	۰/۶۵۵۳۵۲	۷/۸۳۵۷۸
۴	فراگیران به کارکردهای فرهنگی برای مقابله با تهدید نرم اعتقاد داشته باشند.	۰/۵۸۸۳۹۱	۴/۶۸۳۹۹۹
۵	فراگیران از روحیه جهادی برای مقابله با تهدید نرم برخوردار باشند.	۰/۶۲۶۵۰۲	۵/۰۳۱۷۶
۶	فراگیران از بصیرت عمارگونه بهره‌مندی نسبی برای مقابله داشته باشند.	۰/۷۰۵۳۱۷	۸/۷۴۸۵۵۹
۷	فراگیران به پیروزی در مقابله با تهدید نرم امید داشته باشند.	۰/۴۳۴۳۳۶	۲/۸۳۶۵۵

جدول ۴. تعیین بار عاملی استاندارد قابلیت‌های دانشی، انگیزشی و مهارتی فراگیران

توانایی‌های فراگیران برای مقابله با تهدید نرم (پس از آموزش)	قابلیت‌های دانشی	قابلیت‌های انگیزشی	قابلیت‌های مهارتی	بار عاملی
فراگیران دانش لازم را برای رصد و تجزیه و تحلیل تهدید نرم داشته باشند.	۰/۵۳۳			۱
فراگیران بر مدیریت صحنه برای مقابله با تهدید نرم آگاهی داشته باشند.	۰/۵۶۹			۲
فراگیران دانش لازم را برای شناخت ابزار و روش‌های تهدید نرم داشته باشند.	۰/۶۱۷			۳
فراگیران از کارکردهای فرهنگی برای مقابله با تهدید نرم آگاهی داشته باشند.	۰/۶۷۶			۴
فراگیران از نقش روحیه جهادی برای مقابله با تهدید نرم آگاهی لازم را داشته باشند.	۰/۶۸۷			۵
فراگیران از بصیرت عمار گونه برای مقابله با تهدید نرم برخوردار باشند.	۰/۷۶			۶
فراگیران از نقش امیدواری برای مقابله با تهدید نرم آگاهی داشته باشند.	۰/۵۵۶			۷
فراگیران به استفاده از ابزار لازم برای مقابله با تهدید نرم تمایل داشته باشند.	۰/۴۶۱			۸
فراگیران انگیزه لازم را برای رصد و برآورد از محیط تهدید نرم داشته باشند.	۰/۶۴۲			۹
فراگیران دغدغه لازم را برای مدیریت صحنه داشته باشند.	۰/۶۱۹			۱۰
فراگیران بر ترجیح کارکرد فرهنگی برای مقابله با تهدید نرم اعتقاد داشته باشند.	۰/۷۳۸			۱۱
فراگیران بر اقدام جهادی برای مقابله با تهدید نرم اعتقاد داشته باشند.	۰/۷۷			۱۲

شماره	توانایی‌های فراگیران برای مقابله با تهدید نرم (پس از آموزش)	قابلیت‌های دانشی	قابلیت‌های انگیزشی	قابلیت‌های مهارتی
۱۳	فراگیران بر بصیرت عمارگونه برای مقابله با تهدید نرم تأکید داشته باشند.		۰/۷۱۷	
۱۴	فراگیران تأکید بر امیدواری برای مقابله و پیروزی در تهدید نرم داشته باشند.		۰/۶۹۸	
۱۵	فراگیران توان تجزیه و تحلیل محیط را برای مقابله با تهدید نرم داشته باشند.		۰/۵۵۸۳۷۵	
۱۶	فراگیران قدرت مدیریت صحنه را برای مقابله با تهدید نرم داشته باشند.		۰/۸۵۸۶۴۵	
۱۷	فراگیران توانایی استفاده از ابزار لازم را برای مقابله با تهدید نرم داشته باشند.		۰/۵۵۰۴۲	
۱۸	فراگیران توانایی استفاده از کارکردهای فرهنگی را برای مقابله داشته باشند.		۰/۷۲۲۹۸۶	
۱۹	فراگیران توانایی ایجاد امیدواری برای مقابله و پیروزی در تهدید نرم داشته باشند.		۰/۸۷۵۲۳۵	
۲۰	فراگیران توانایی ایجاد بصیرت در دیگران را برای مقابله با تهدید نرم داشته باشند.		۰/۸۸۳۴۵۴	
۲۱	فراگیران توانایی ایجاد و تقویت روحیه جهادی برای مقابله داشته باشند.		۰/۶۴۵۸۳۴	

تحلیل یافته‌ها

از آنجا که دو رویکرد تکنیکی و غیرتکنیکی از جهاتی برداشت‌های درستی از کارکرد برنامه‌ریزی درسی دارند و جهت‌گیری هر دو رویکرد بر دانش‌افزایی فراگیران بنا شده است، می‌توان از هر دوی آنها بهره گرفت و در طراحی مدل پیشنهادی از آنها الگوگیری کرد. از این‌رو،

الگوی اقتضایی که ترکیبی از دو رویکرد فوق است، می‌تواند پاسخ‌گوی نیاز آموزشی و تربیتی فراگیران دروس مورد نیاز برای مقابله با تهدید نرم باشد.

در محیط بیرونی الگو نگاه اصلی به دو منبع مهم برای مقابله با تهدید نرم است که از هر دو بهره گرفته شده است: اول، دیدگاه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی به‌عنوان شاخص‌ترین شخصیت دارای نظر کارشناسی در حوزه فرهنگ و تهدیدات و به‌ویژه تهدید نرم و دوم، اسناد بالادستی موجود در سازمان‌های فرهنگی، اجتماعی و امنیتی که مأموریت و مسئولیت مقابله با تهدید نرم را دارند.

در محیط درونی نظام که انطباق بیشتری با نظام‌های معمول آموزشی دارد، تلاش شده است که بر اساس نیاز کشور، سازمان‌های دارای مسئولیت در مقابله با تهدید نرم در قالب یک ساختار آموزشی در سه بخش طراحی و تدوین شوند: ۱. درونداد با تعیین نقش و انتظارات و تأکید بر شایستگی‌های برگرفته از فرمایشات مقام معظم رهبری، ابلاغیه‌ها و الزامات حاکمیتی که در محیط بیرونی تعیین شده است؛ ۲. فرایند که منطبق با الگوهای موجود و مرسوم است، به این معنی که طراحی، هدف‌گذاری، اجرا و ارزشیابی آموزشی در آن حاکم است و ۳. برونداد که مبتنی بر قابلیت‌های شناختی، انگیزشی و مهارتی فراگیران است.

بنابراین، الگوی آموزشی پس از انجام اصلاحات حاصله از نظرسنجی، به‌عنوان الگوی آموزشی برای مقابله با تهدید نرم استفاده می‌شود و در صورت عملیاتی شدن آن، می‌تواند بخش‌های زیادی از انتظارات مقام معظم رهبری را تأمین کند و نیز نگرانی‌های معظم‌له در این باره را تا حدود قابل توجهی کاهش دهد.

سؤال تحقیق: شایستگی‌ها و قابلیت‌های فراگیران برای مدیریت صحنه، به‌منظور مقابله با تهدید نرم کدام است؟

این‌گونه برداشت می‌شود که انتظارات از افرادی، مانند فراگیران برای مدیریت صحنه در مقابله با تهدید نرم نقش میدانی و عملیاتی داشته، بر اساس پیش‌فرض‌هایی، متناسب با نیازهای سازمانی باشد. از این‌رو، طراحی نظام مبتنی بر انتظارات از فراگیران و مسئولیت آنها در مأموریت مقابله با تهدید نرم با دو رویکرد زیر تعیین می‌شود:

۱. در الگوی آموزشی مقابله با تهدید نرم، شایستگی‌های فردی، سازمانی و حرفه‌ای مدیران صحنه‌ای برای مقابله با تهدیدات نرم لحاظ می‌شود؛
۲. انتظارات از فراگیران در این الگو برای مقابله با تهدیدات نرم که نشأت گرفته از انتظارات و مطالبات مؤکد رهبر معظم انقلاب است، مستلزم اقتضائاتی است که مبتنی بر توانایی‌ها و قابلیت‌های فراگیران است.

شایستگی‌های مورد انتظار از فراگیران شرکت کننده در دوره‌های آموزشی مدیریت فرهنگی برای مقابله با تهدیدات نرم، مبتنی بر دیدگاه‌های مقام معظم رهبری و الزاماتی در قالب مفاهیم زیر دسته‌بندی شده است: «قدرت پیش‌بینی و برآورد درست از دشمن»، «احاطه ذهنی و تسلط بر صحنه تهدید نرم»، «توان طرح‌ریزی و اقدام بر اساس برنامه»، «آمادگی حضور عاشقانه برای دفاع از انقلاب»، «بصیرت در هدف، در وسیله و در شناخت موانع راه»، «هوشیاری برای شناخت دشمن در چهره‌ها و لباس‌های مختلف» و «نگاه خوشبینانه و امیدوارانه به آینده».

نتیجه‌گیری

براساس یافته‌های حاصل از تحقیق، می‌توان نتیجه گرفت که بحث تهدید نرم اگرچه دارای سابقه‌ای دور است، اما از نظر شیوه، ابزار، اهداف و اقدام بسیار متنوع و پیچیده شده است و به تبع پیشرفت فناوری و توسعه وسایل ارتباطی، طراحی و بهره‌برداری از این ابزار در تهدید نرم نیز توسعه یافته است. با نظر بر مباحث مطروحه در ادبیات نظری، این گونه برداشت می‌شود:

الف) جهت‌گیری الگوی آموزشی مدیریت فرهنگی برای مقابله با تهدید نرم دشمن، لازم است ترکیبی از رویکردهای علمی - تکنیکی و سیستمی باشد تا هم فراگیران را متناسب با نیاز روز گرد آورد و هم آنها را از لحاظ قابلیت‌های دانشی، انگیزشی و مهارتی توانمند سازد. از سوی دیگر، ساختار مناسب این الگوی آموزشی باید برگرفته از الگوی عمومی آموزش باشد تا از فرایندی منطقی برخوردار شود.

ب) در این الگوی آموزشی، تأکید بر ویژگی‌های فراگیران است که باید مطابق نیاز شغلی و سازمانی آنها از شایستگی‌هایی برخوردار باشند. در این الگو، اسناد بالادستی و نیز منویات و دیدگاه‌های مقام معظم رهبری، محور تعیین کننده این شایستگی‌هاست و لزوماً

باید در این چارچوب به عنوان ورودی مورد گزینش و در دوره‌های آموزشی برای مقابله با تهدید نرم به کارگیری شوند.

ج) فرایند این الگو مشابه سایر فرایندهای آموزشی تبیین و تعریف می‌شود. البته تولید محتوا باید کاملاً بومی‌سازی شود و همچنین در اجرا و شیوه‌های آموزشی به توانمندسازی مهارتی فراگیران (که مورد تأکید خبرگان نیز بوده است) توجه شود.

د) از ویژگی‌های مهم در این الگوی آموزشی مدیریت مقابله با تهدیدات نرم، توجه و تأکید بر قابلیت‌ها و توانایی‌های فراگیران است که به عنوان برون‌داد فضای آموزشی مقابله با تهدید نرم باید مورد مذاقه لازم قرار گیرد. برای رسیدن به این مطلوب، موضوع مدرسان، متن و محتوا و نیز ابزار کمک آموزشی و عملیات تأثیرگذار ارزشیابی، مستلزم برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری است تا در انجام رسالت آموزشی مقابله با تهدید نرم، مطابق آنچه که مطلوب رهبر عظیم‌الشأن انقلاب اسلامی است، افرادی دارای شناخت کافی از تهدید نرم و ابزار و شیوه‌های آن، توانمند در مدیریت صحنه فرهنگی، بهره‌مند از بصیرتی عمارگونه، داشتن صبر مالک‌اشتری و امیدوار به آینده‌ای پیروزمند، تربیت شوند.

فهرست منابع

۱. امام خامنه‌ای، سید علی (۱۳۶۱ تا ۱۳۹۲). مجموعه بیانات، پیام‌ها و دستورات.
۲. رضوی، سید عباس (۱۳۸۸). الگوی عمومی طراحی آموزشی، مجله رشد، شماره ۴.
۳. جعفری، محمدعلی (۱۳۹۲). سخنرانی در تالار اندیشه دانشگاه امام حسین (ع).
۴. سیلور، جی؛ ویلیام ام. الکساندر و آرتور جی. لویس و خوی‌نژاد، غلامرضا (۱۳۷۲). برنامه‌ریزی درسی. ترجمه مشهد، انتشارات آستان قدس رضوی.
۵. شریفی، احمدحسین (۱۳۸۹). مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره). تاریخ نشر: تیرماه مرکز پخش، قم: خیابان شهدا، کوی ممتاز، پلاک ۳۸.
۶. عباس‌زادگان، سید محمد و ترک‌زاده، جعفر (۱۳۷۹). نیازسنجی آموزشی در سازمان‌ها، تهران: شرکت سهامی انتشار.
۷. عقیلی، سید وحید و مصطفوی، فرحناز (۱۳۹۲). ماهیت تهدید نرم، ابعاد و ویژگی‌ها. دانشنامه حقوق و سیاست، شماره ۱۹.
۸. علاقه‌بند، علی (۱۳۷۱). مقدمات مدیریت آموزشی. تهران: نشر ثبت.
۹. کرمی، مرتضی و مؤمنی‌مهموئی، حسین (۱۳۹۰). فصلنامه مطالعات برنامه درسی، شماره ۲۱، سال ۶.
۱۰. کوزر، لوئیس و روزنبرگ، برنارد (۱۳۸۵). ترجمه فرهنگ ارشاد، نظریه‌های بنیادی جامعه‌شناختی، چاپ سوم، تهران: نی.
۱۱. کوئن، بروس و توسلی، غلام‌عباس (۱۳۸۷). مبانی جامعه‌شناسی. تهران: سمت، چاپ ۲۱.
۱۲. لشگربلوکی، غلامرضا؛ جعفری، ناصر و فضل‌خانی، منوچهر (۱۳۸۹). برنامه‌ریزی آموزشی و آموزش برنامه‌ریزی، تهران: انتشارات ابو عطا.
۱۳. رایگلو و همکاران (۱۳۸۹). راهبردها و فنون طراحی آموزشی. ترجمه هاشم فردانش، تهران: انتشارات سمت.
۱۴. ملکی، حسن (۱۳۸۶). برنامه‌ریزی درسی (راهنمای عمل). مشهد: انتشارات پیام اندیشه.
۱۵. نائینی، علی محمد (۱۳۹۰). اصول و مبانی جنگ نرم. نشر ساقی.

۱۶. ونتلینگ، تیم‌ال. و چیدری، محمد (۱۳۷۶). برنامه‌ریزی آموزشی اثر بخش. تهران: دانشگاه تربیت مدرس.
۱۷. یارمحمدیان، محمدحسین (۱۳۷۷). اصول برنامه‌ریزی درسی. تهران: چاپ و انتشارات یادواره کتاب.
۱۸. وکیلان، منوچهر (۱۳۸۶). مبانی برنامه‌ریزی درسی. چاپ اول، همدان: فراگیر هگمتانه.
19. Armstrong, Ann-Marie (2004). Instructional Design in The Real World. USA: Information Science Publishing.
20. Earnest, J, De Melo F. (2001). Competency-based engineering curricula: An innovative approach. Netherlands; International Conference on Engineering Education.
21. Taba, H. (1962). Curriculum development: Theory and practice. New York: Harcourt, Brace & World.
22. <http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=contentShow&id=11466>
23. Reigeluth, C. M., & Merrill, M. D. (1979). Classes of instructional variables. E.
24. Fardanesh, H. (1999). A Critical Comparison of Systematic and Constructive Approaches to Instructional Design, **Modarres Humanities Quarterly**, (3rd period)3, Tarbiat Modarres University, Tehran Iranducational Technology, 19(3).
25. <http://khamenei.ir>.
26. <http://farsileader.ir>.